

G A L W O W S K A

*Praków
Biblioteka Jagiell.
Uniwersytetu*

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do domu 4·80 —
z dostawą 5·30 — Zamiejscowa miesięcznie z przesyłką
pocztową 5·30 — Zagranicą 7·00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej PO-
POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

CENA NUMERU 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: pl. Smoiki 3. I. p.
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Bar i Savannah.

Dwie nazwy, napozór tak obce sobie i tak dalekie od siebie.

Pierwsza z nich — oznacza kolebkę polskiego ruchu powstańczego, który — pod sztandarem Ojczyzny i Marji — szedł w bój o niepodległość i niezawisłość od cudzej przemocy. Druga — jest nazwą amerykańskiej miejscowości, przedzielonej od Polski morzami, górami i stepami, gdzie polski rycerz legł bohatercko w obronie wolności innego narodu, zdawałoby się, nie mającego wówczas nic wspólnego z Polską.

Umieszczenie tych dwóch nazw obok siebie, przy jednym nazwisku i przy jednej żołnierskiej sławie Kazimierza Pułaskiego, — to jakby przypomnienie dawnego sztandaru i dawnego hasła naszego: „Za wolność naszą i waszą!”.

Polska była wyznawczynią tej wiary i tego hasła przez długie wieki. W długoletnich, wiekowych walkach ze światem muzułmańskim, broniła nie tylko siebie, ale i chrześcijaństwa całego, cywilizacji zachodniej, której była nieodrodną córką. Jan III Sobieski szedł pod Wiedź na obronę obcego, chrześcijańskiego mocarstwa, z którym Polska — w ciągu stuleci — bynajmniej nie zostawała w najlepszych stosunkach.

Wierzyli w tę samą dewizę Barszczanie, wierzył Pułaski i Kościuszko i Niemcewicz, gdy szli w służbę bijącego się o wolność amerykańskiego narodu, wierzyli i wyznawali tę wielką, ideową dewizę żołnierze powstań narodowych 1830 i 1863 roku.

Polak nie był nigdy egoistą, co go chlubnie odróżnia od innych może nawet bliskich narodów. Mickiewicz modlił się o „wolność ludów”, nie tylko o wolność własnej Ojczyzny, a cała nasza Emigracja, cała nasza poezja wieszczoromantyczna łączyła sprawę polską ze sprawą wyzwolenia i swobody wszystkich narodów, z politycznym i moralnym odrodzeniem ludzkości.

Dowody tej wiary i tego altruizmu wolnościowego dała i ostatnia, wielka, wyzwolenicza wojna polska. Wodzowie nasi, a wśród nich człowiek wódz i ideolog tej wojny polskiej, Józef Piłsudski, szli w bój pod najszczytniejszymi hasłami demokracji i braterstwa narodów; a polski żołnierz umiał w tej Wielkiej Wojnie walczyć i ginąć nie tylko za własną niepodległość, ale i za sprawę swoich sprzymierzeńców: Francji, Anglii, Ameryki.

Święto Kazimierza Pułaskiego nie jest więc jedynie świętem osobistym tego polskiego rycerza. Jest ono przypomnieniem i nowym wyznawstwem hasła: „Za wolność naszą i waszą!”.

Polska dzisiejsza, wielka i silna, świadoma swych celów i dążeń na przyszłość, wyznaje prosto i z szlachetną dumą, że jest zawsze gotowa do przelania krwi, do ofiar, dla swoich przyjaciół i sprzymierzeńców, za każdą wielką i godziwą sprawę, dla dobra i ratunku cywilizacji, wartości moralnych i kulturalnych świata, dla Ludzkości.

Dzisiejsze święto Kazimierza Pułaskiego ma jednak i drugie, bliższe i ściślej ograniczone znaczenie. Wszak-

Wyrok Sądu Apelacyjnego

w sprawie Zakładu poprawczego w Studzieńcu.

Warszawa, 11 października. (AW). Sąd Apelacyjny wydał wyrok w sprawie b. wychowawców zakładu poprawczego w Studzieńcu. Sąd uznał, że w stosunku do wychowanków zakładu niejednokrotnie nadużywano kary cielesnej, ale ani nie katowano dzieci, ani nie posuwano się do ich okrutnego traktowania. W konsekwencji oskarżonemu Grochalowi, o którym wyrażano się jako o najokrutniejszym wychowawcy, skazanemu przez sąd okr. na 3 lata więzienia, zmniejszono karę do 6 miesięcy więzienia. Z amnestji darowano mu 3 miesiące, zaś resztę kary uznano za odcierpianą wobec 8-miesięcznego przebywania o-

skarżonego w areszcie prewencyjnym. Oskarżonemu Kwaśniewskiemu, dyrektorowi zakładu zmniejszono karę z 1 roku więzienia na 3 miesiące więzienia, którą to karę z amnestji darowano. Oskarżonemu Zdziennickiemu i Ossowiczowi karę 3 mies. więzienia na mocy amnestji darowano, Skowrona uniewinniono. Pudowskiemu, Osinowskiemu i Budnemu (1 rok, 8 mies., i 1 rok domu popr.) mimo oczyszczenia się z niektórych zarzutów kar nie zmniejszono, darując im tylko połowę kar na mocy amnestji. Dąbrowski i Rossowski nie apelowali, a więc względem nich miarodajny jest wyrok sądu okr.

Poselstwo polskie w Waszyngtonie zamienione będzie na ambasadę?

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 11 października. Pisma amerykańskie donoszą, że na audjencji, jaką miał Minister pełnomocny Tytus Filipowicz u prezydenta Stanów Zjednoczonych z okazji uroczystości ku czci Pułaskiego, prez. Hoover, witając serdecznie przedstawiciela dyplomatycznego Polski, wyraził życzenie, aby poseł Filipowicz, mianowany am-

basadorem tylko na czas uroczystości, pełnił nadal swoje obowiązki w Waszyngtonie w randze ambasadora. Ambasador Filipowicz podziękował prez. Hooverowi za ten objaw życzliwości i w odpowiedzi swej oświadczył, że, jak sądzi, Rząd polski niewątpliwie uczyni zadość życzeniu prez. Hoopera.

Litwinow przeciw Cziczierinowi.

Dalsze rewelacje radcy Biesiadowskiego.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 11 października. Z Paryża donoszą: Wydalony z sowieckiej ambasady w Paryżu radca Biesiadowski, w dalszym ciągu publikuje w dziennikach francuskich różne rewelacje, skierowane przeciwko rządowi sowieckiemu. W udzielonym »Excelsiorowi« wywiadzie zajmuje się Biesiadowski aferą Litwinow-Cziczierin, która swego czasu stanowiła sensację polityczną. Wedle jego oświadczenia, stosunki między tymi dwoma dygnitarza-

mi już w kwietniu 1925 znacznie się zaostrzyły, co częstokroć dało powód gwałtownych scen i ostatecznie doprowadziło do dymisji Cziczierina. Później Cziczierin, rzekomo za pośrednictwem posła sowieckiego w Berlinie, został powołany z powrotem do Moskwy, jednakowoż oświadczył, iż nie powróci, dopóki Litwinow będzie należał do komisarjatu. Obecnie zaś należy się poważnie liczyć z ostatecznym usunięciem Cziczierina ze stanowiska.

że Pułaskiego tak jak Kościuszkę, czyli wielki i potężny naród amerykański, oddaje im hołd wdzięczności, stawia im pomniki.

Pułaski — to jeden z tych pierwszych, co nawiązali, przed półtora wiekiem z górą, węzły braterstwa broni i braterstwa dusz między Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej. Na miecze, na jasną chorągiew wolności było poprzysiężone to braterstwo.

Minęły dziesiątki lat, minął już dawno wiek cały. Naród amerykański, dobijający się niezawisłości pod Savannah i w setkach innych bitew i zmaganiach niestrudzonych — jest dzisiaj jednym z największych narodów świata, narodem o własnej, imponującej kulturze materialnej i kulturze ducha. Polska — która wówczas była jeszcze państwem niezawisłym — przeżyła tymczasem swój ciężki, upiorny stuletni sen niewoli, i wstała z martwych, jako nowe samowładne państwo.

Tysiące i setki tysięcy węzłów połączyło, od owych walecznych dni, —

Polskę z Ameryką. Wyliczać ich tu niepotrzeba. Wystarczy jedno słowo: Polonia amerykańska, tysiące naszych braci-rodaków, żyjących i pracujących, rodzących się i umierających pod skrzydłami drugiej swojej ukochanej ojczyzny amerykańskiej.

A obok tych mocnych węzłów, które stworzyło i zacieśnia coraz silniej samo życie, pada na szalę niezapomniane wielkie słowo Woodrowa Wilsona, które woła o wolność dla Polski. A jeszcze przed nim i po nim przychodzi wspaniała filantropijna akcja Herberta Hoopera, niezapomnianego żywiciela polskich dzieci w dniach głodu i niedoli.

To tylko momenty najważniejsze, dostatecznie świadczące, że dług krwi z pod Savannah i dług Kościuszkowski został spleciony z nawiązką.

Nie o spłacanie długów wdzięczności idzie jednak obu narodom i państwom: Stanom Zjednoczonym Ameryki Północnej i Polsce.

Ziarna, rzucone niegdyś w ziemię amerykańską przez bohaterów narodowych polskich, i ziarna, zasiane w

MARSZAŁEK PIŁSUDSKI NIE JE-DZIE DO WŁOCH.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 11 października. Marszałek Piłsudski ostatecznie zdecydował wobec poprawy jego zdrowia i dobrej pogody nie wyjeżdżać obecnie do Włoch, jak zamierzał poprzednio. Pułk. Beck, który wyjechał w ubiegły piątek do Włoch, aby przygotować wszystko na przyjazd Marszałka, powraca do Warszawy w poniedziałek.

PROJEKTY USTAW NA RADZIE MINISTRÓW.

Warszawa, 11 października. (AW). Przed zwołaniem sesji budżetowej Sejmu odbędzie się specjalne posiedzenie Rady Ministrów dla omówienia projektów ustaw, które Rząd ma przedłożyć Sejmowi. Poza projektem ustawy budżetowej Rada Ministrów omówi cały szereg projektów ustaw, nadesłanych do Prezydium Rady Min. przez poszczególne Ministerstwa.

RAD DLA POLSKI.

Warszawa, 11 października. (AW). Polskie Tow. Walki z Rakim zakupiło większe ilości radu, niezbędnego przy systemie obecnym do leczenia raka. Towarzystwo to zakupiło ogółem 100 miligramów radu za 80 tys. zł. Jeszcze w bież. tyg. nadejdzie do Warszawy przesyłka radowa z Brukseli, po uprzednim wysokim zaasekurowaniu.

USTAWA O OCHRONIE REPUBLIKI W NIEMCZECH.

Berlin, 11 października. (AW). Gabinet Rzeszy rozpoczął obrady w sprawie nowej ustawy dotyczącej ochrony republiki w Niemczech. Charakterystyczne jest w nowej ustawie, że opuszczono tam ustęp, zabraniający excesarzowi Wilhelmowi powrotu do Niemiec.

AMANULLAH NA WIDOWNI.

Wiedeń, 10 października. (PAT). Dzienniki donoszą z Bombaju, że potwierdza się wiadomość o zajęciu Kapulu przez Nadir Wali Khana. Habibullah miał uciec samolotem. Możliwe jest, że Amanullah zostanie znowu powołany na tron afgański.

polską, krwawą ziemię powojenną przez Wilsona i Hoopera — wyrosły już w dwa wielkie drzewa wolności, które nachylają się ku sobie i szumią sobie pieśń Przyjaźni i Miłości, jak owe mickiewiczkowskie drzewa nad brzegami Niemna.

Przyjaźń amerykańsko-polska jest dzisiaj czymś, co nie potrzebuje sztucznych bodźców i odświętnych podniet, bo wzmagą się sama — siłą głębokiej racji swojej, siłą tych elementów wewnętrznych, płodnych, które w niej tkwią. Dla nas stała się nie sprawą interesu, nie sprawą wdzięczności, ale potrzebą rozumu i potrzebą serc.

Oddając w dniu dzisiejszym hołd niezapomnianemu bohaterowi Konfederacji Barskiej, rycerzowi „bez trwogi i zmaży”, walczącemu i ginącemu „za wolność naszą i waszą”, — dzielimy się tem wspomnieniem i tą radością z braćmi naszymi na drugiej półkuli i z całym potężnym, a tak nam bliskim, amerykańskim narodem.

Sic transit...

(Korespondencja własna „Gazety Lwowskiej“).

Wiedeń, 8 października 1929.

Już od dłuższego czasu opowiadało sobie w kołach politycznych, że przygotowuje się jakaś wielka sensacja finansowa, dotycząca banków wiedeńskich. Pogłoski te powstały głównie na tle faktu, że ostra kampania bojówek partyjnych i spowodowane przez nią przesilenie wewnętrzno-polityczne wywołały w szerokich kołach tutejszej ludności pewnego rodzaju psychozę walutową, która w końcu doszła do takich rozmiarów, że przedstawiciele wielkich banków i ciężkiego przemysłu wystąpili z żądaniem, aby utworzono nareszcie tak zwany gabinet silnej ręki, któryby zdołał przekonać tak społeczeństwo austriackie, jak też zagranicę, że nie należy się obawiać żadnych gwałtownych wstrząsów politycznych w Austrii. Faktycznie, po objęciu rządów przez gabinet Schobera, nastąpiło uspokojenie na całej linii, zmniejszył się popyt o obce waluty i dewizy, ustało wycofywanie wkładów z banków wiedeńskich i pręcej niż się tego wolno było spodziewać, znów zaczęły się ustalać w świecie finansowym stosunki normalne. Mimo to, utrzymywały się nadal z wielką uporczywością pogłoski, że jest w toku akcja ratunkowa na rzecz »Bodenkreditanstalt« (Austriacki Zakład kredytowy ziemski), a więc jednego z największych banków austriackich. Na giełdzie, kontrmina starała się wykorzystać te pogłoski i udało się jej istotnie dość znacznie obniżyć kurs akcji tej instytucji finansowej. Mimo wszystko jednak, nikt na serio nie przypuszczał, by położenie tego banku było tak krytyczne, jak się obecnie okazuje.

Na szczęście, wiadomość o faktycznym stanie rzeczy przedostała się do szerokich kół ludności dopiero w chwili, kiedy katastrofa, dzięki energicznemu zabiegom kanclerza Schobera, już była zażegnana: mianowicie w chwili, kiedy już był zawarty układ zasadniczy, na mocy którego największy i najlepiej ufundowany bank austriacki »Kreditanstalt« (bank Rothschildów) zobowiązał się przeprowadzić likwidację »Bodenkreditanstalt« w formie wymiany akcji (w stosunku 1 : 4) i objęcia wszystkich zobowiązań tej instytucji, która, jak wiadomo, finansowała ogromny cern przedsiębiorstw przemysłowych. Szkodę ponoszą więc tylko akcjonariusze — wśród nich także państwo austriackie, bo z okazji jednej wielkiej transakcji w portfelu Austriackiej Poczty Kasy oszczędności spoczyło nie mniej jak 170.000 akcji »Boden« —, prezydent i dyrektorowie znikającego z areny gospodarczej banku, których układy, gwarantujące im bajonkie pobory, zostają unieważnione, no i około 300 urzędników, jako że »Kreditanstalt« z góry oświadczyła, że nie może przejąć całego personalu. Ale, bądź co bądź, trzeba przyznać, że jest to możliwie najkorzystniejsze rozwiązanie tego problemu, który mógł wywołać niesłychaną katastrofę gospodarczą. Strach pomyśleć o tem, co by się było stało, gdyby instytucja finansowa o tak szeroko rozgałęzionych interesach, jak »Bodenkreditanstalt«, z którą związane są najgłośniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe Austrii, była zmuszoną ogłosić swą niewypłacalność. A zdaje się, że ta bomba byłaby musiała dziś lub jutro pęknąć, gdyby się nie było udało nakłonić »Kreditanstalt« do zawarcia powyższej naszkicowanego układu. To też z pełnym uznaniem stwierdzić wypada, że rząd silnej ręki okazał się na wysokości swego zadania.

Łatwo zrozumieć, że obecnie wszystkie pisma tutejsze poświęcają swe rozpatrywanie głównie kwestji: »kto winien?«, a jeszcze łatwiej, że odpowiedź na to pytanie formułują bardzo rozmaicie, bo odnośnie do swego stanowiska politycznego. Prasa radykalno-prawicowa główną winę znów przypisuje rozsiewaczom niepokojących pogłosek

o rzekomem niebezpieczeństwie wojny domowej w Austrii, przyczem oczywiście także i ona nie może zataić, że rząd »Bodenkreditanstalt« coraz bardziej rozszerzając zakres interesów banku, przeceniał grubo jego siły. Natomiast prasa radykalno-lewicowa w wręcz przeciwnym duchu uderzyła na alarm i przedstawia tę ginącą instytucję finansową, która, jako jedna z pierwszych, zaczęła popierać ruch heimwehrowski, jako ofiarę tegoż właśnie ruchu. Wskazując na to, że w następstwie przesilenia, wywołanego przez akcję Heimwehry, kasy »Bodenkreditanstalt« w ciągu kilku dni musiały wypłacić 50 milionów szylingów. Prócz tego, prasa ta zarzuca kierownictwu »Bodenkreditanstalt«, a głównie prezydentowi Sieghartowi, że oddano bank zupełnie na usługi stronnictw koalicyjnych, nadając mu przez to kierunek polityczny i narażając go na ogromne straty. Faktem jest, że bank ten w czasach przesilenia deflacyjnego, przeprowadził sanację wielu banków prowincjonalnych, po części je likwidując, po

części wcielając je do swego koncernu. A były to przeważnie banki, stojące na usługach politycznych wielkości prowincjonalnych. Prawda oczywiście i tym razem leży pośrodku. A należałoby także dodać, że do ostatecznego zmobilizowania tej instytucji, przyczyniła się z pewnością w niemałej mierze osobista ambicja prezydenta dr. Rudolfa Siegharta, który już za czasów swej kariery urzędniczej, starał się zawsze na pierwszych tylko grać skrzypcach. Więc też jako prezydent jednego z kierujących banków austriackich, nie chciał być »primus inter pares«, lecz faktycznie »primus«. Wystarczy wspomnieć, że jego walka z miliarderm wojennym Boslem, z której ostatecznie wyszedł zwycięsko, fuzjonując bank Bosla (Unionbank) z »Boden«, pochłonęła niezliczone miljarde. Nie znał też ten prezydent miary w rozszerzaniu przemysłowego koncernu swego banku, przez co oczywiście narażał instytucję na niebezpieczeństwo t. zw. zamartwych kredytów, t. j. kredytów, udzielanych zależnym od banku przedsiębiorstwom, a z reguły albo wcale nie zwracanych, albo co najmniej z ogromnym opóźnieniem. Jest to ten sam dr. Sieghart, który za czasów Körbera, Becka i Biennertha z wszystkich austriackich

polityków, najsilniejszy wywierał wpływ na tok polityki austriackiej. — W r. 1910, na wniosek ówczesnego ministra finansów, ś. p. dr. Bilińskiego, zamianowany został przez cesarza Franciszka Józefa, gubernatorem »Bodenkreditanstalt«, która była, jak wiadomo, bankiem domu cesarskiego. Jako »outsider« i niefachowiec, tak przez zarząd banku, jak też przez dyrektorów innych kierujących instytucji finansowych, powitany został chłodno i nieufnie. Ale już w ciągu kilku miesięcy postawił na swoim i znów był pierwszym, nie uznając równych sobie. Zmienawidzony przez ówczesnego następcę tronu, Franciszka Ferdynanda, nie zdołał sobie także zaskarbić łaski cesarza Karola, który bezpośrednio po objęciu rządów, kazał mu się podać natychmiast do dymisji. Kiedy po przewrocie zmieniono statut banku i na czele instytucji postawiono wybieralnego przez zarząd prezydenta, Sieghart znów zasiadł na swym dawnym miejscu, tym razem powołany przez zarząd banku. I nastał czas nowej świetności »Boden«, która pochłaniała jeden bank po drugim i bezustannie rozszerzała swój koncern przemysłowy. Aż w końcu zabrakło jej oddechu. Sic transit.

G.

Dalszy ciąg uroczystości wileńskich.

Wilno, 10 października. (PAT.). Dzisiejszy dzień jubileuszowych uroczystości Uniwersytetu wileńskiego rozpoczął się solennem nabożeństwem w Bazylice.

O godz. 10 rano wyruszył z Uniwersytetu do bazyliki pochód senatorów akademickich wszystkich wyższych uczelni w Polsce z rektorami, poprzedzanymi berłami uniwersyteckimi. Następnie postępowali profesorowie i długi szereg młodzieży akademickiej. Pod kolumnami, u wejścia do bazyliki, duchowieństwo witało przybyłych na nabożeństwo członków Rządu, Wojewodów, generalicję i uczonych polskich.

O godz. 10.15 nadjechał samochodem P. Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki w towarzystwie Wojewody wileńskiego Raczkiewicza. Przeszedłszy przed frontem kompanji honorowej 6 p. piechoty legjonowej, P. Prezydent wszedł do bazyliki, witały uroczyście u wejścia przez metropolitę wileńskiego, ks. arcybiskupa Jałbrzykowskiego, w szatach pontyfikalnych, w otoczeniu księży biskupów Bandurskiego i Michalkiewicza, oraz kanoników.

Wnętrze bazyliki było odświętnie udekorowane. W nawach bocznych ustawiły się reprezentacje wojewódzkie, organizacje i młodzież szkolna ze sztandarem. Prezbiterjum ozdobiło wspaniałe. Pan Prezydent Rzeczypospolitej zajął miejsce w prezbiterium, po prawej stronie; za nim zajęli miejsca: reprezentant Marszałka Piłsudskiego, Prezes Rady Ministrów dr. Kazimierz Świątalski, generał Żeligowski, Ministrowie: Czerwiński, Prystor, Car, Börner, Kühn, Staniewicz i Niezabytowski, Wiceminister Wysocki, następnie Wojewodowie wileński, nowogrodzki i wołyński, dyrektorowie departamentów ministerjalnych, marszałek Senatu Szymański, postłowie sejmowi, naczelnicy władz weteranów, prezydent miasta Wilna, weterani z roku 1863, i wiele innych osobistości. W stallach zasiadli przedstawiciele duchowieństwa. — Wzdłuż stall zasiadli rektorzy i dziekani wyższych uczelni w togach i profesorowie uniwersytetów. Zasiadł tu również rektor węgierskiego uniwersytetu dr. A. Balassy. Na tronie arcybiskupim zajął miejsce prymas polski, ks. kardynał Hlond w szkarłatnym płaszczu.

Na ambonę wszedł metropolita wileński, ks. arcybiskup Jałbrzykowski i odczytał, najpierw w języku ł-

kańskim a następnie po polsku, podpisany przez kardynała Gaspariego, reskrypt Stolicy Apostolskiej, przesłany na ręce rektora uniwersytetu Falkowskiego, dla uniwersytetu wileńskiego, z okazji jubileuszu. Reskrypt kończył się błogosławieństwem Apostolskim. Następnie ks. arcybiskup wyraził wi-

leńskiej wszechnicy życzenia we własnym imieniu.

Rozpoczęło się nabożeństwo, które celebrował ks. kardynał Hlond w asyście liczego duchowieństwa. W czasie nabożeństwa wygłosił wspaniałe kazanie ks. biskup sufragan Falkowski.

Przemówienia i gratulacje.

Po nabożeństwie w bazylice ruszył do kościoła uniwersyteckiego św. Jana pochód. Olbrzymi kościół św. Jana zamieniono na salę obrad.

Pierwszy przemówił rektor uniwersytetu wileńskiego ks. Falkowski, witając P. Prezydenta, Rząd Najjaśniejszej Rzeczypospolitej z Premierem na czele, J. Emin. ks. kardynała Hlonda, senaty uniwersyteckie i wszystkich zgromadzonych.

Następnie przemówił Prezes Rady Ministrów dr. Świątalski, składając hołd ceniom wielkiego króla Batorego, twórcy uniwersytetu wileńskiego, i życząc w imieniu Rządu Wszechnicy wileńskiej rozkwitu i owocnej pracy.

W imieniu Senatu złożył serdeczne życzenia marszałek Szymański.

Prezydent m. Wilna, Folejewski, w imieniu ludności wręczył ks. rektorowi Falkowskiemu nowy, złoty łańcuch rektorski, zaś Wojewoda Raczkiewicz pierścień rektorski jako dar Prezesa Rady Ministrów.

Z kolei złożył życzenia Wszechnicy wileńskiej prezes Akademji Umiejętności w Krakowie Kostanecki, prorektor Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz prof. Siedlecki, który wręczył ks. rektorowi Falkowskiemu berło rektorskie.

W imieniu Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie przemawiał prorektor Leon Piniński, podkreślając węzły łączące Wilno i Lwów, miasta położone na krańcach Rzeczypospolitej. Prorektor Piniński wręczył również Uniwersytetowi wileńskiemu łańcuch rektorski.

Dalej składali życzenia przedstawiciele uniwersytetów warszawskiego, poznańskiego i lubelskiego, reprezentant Zakonu OO. Jezuitów, przedstawiciel uniwersytetu Karola w Pradze oraz reprezentanci uniwersytetów węgierskich.

Po przemówieniach, ks. rektor Falkowski wznosił okrzyk „Niech żyje Pan Prezydent Rzeczypospolitej“, powtórzony z entuzjazmem przez obecnych, wśród dźwięku hymnu „Jeszcze Polska nie zginęła“, odśpiewanego

przez chór akademicki. Następnie ks. rektor wznosił okrzyk na cześć wskrzesiciela uniwersytetu Marszałka Józefa Piłsudskiego, owacyjnie powtórzony przez uczestników akademji.

W końcu odbyła się uroczystość wręczenia przez P. Prezydenta wysokich odznaczeń, nadanych z okazji jubileuszu rektorowi i profesorom uniwersytetu wileńskiego. Listę odznaczeń odczytał Wojewoda Raczkiewicz. Odznaczeni zostali: Krzyżem Komandorskim Polonia Restituta ks. rektor Falkowski, rektor Uniwersytetu Stefana Batorego, profesorowie Władysław Zawadzki, Stanisław Kościółkowski, ks. Bronisław Żongołłowicz i Kazimierz Sławiński; Krzyżem Oficerskim: prof. Ludomir Śledziński i pani Cezaria Ehrenkreuzowa, docentka Uniwersytetu St. Batorego.

Akademję zakończyła pieśń „Boże coś Polskę“ odśpiewana przez chór akademicki, przy wtórze organów.

O godz. 3-ciej popoł. P. Prezydent Rzeczypospolitej wziął udział w obiedzie, wydanym przez Wojewodę Raczkiewicza.

O godz. 4-tej popoł. P. Prezydent Rzeczypospolitej odjechał z Wilna z powrotem do Warszawy.

Wilno, 10 października. (PAT.). O godz. 19 rektor i senat Uniwersytetu St. Batorego podejmowali obiadem w kasynie oficerskim uczestników uroczystości jubileuszowych. Bankiet zgromadził sto kilkadziesiąt osób, głównie profesorów uniwersytetów krajowych i zagranicznych. W bankiecie wzięli również udział: Premier Świątalski, ks. kardynał Hlond i księża biskupi, arcybiskup prawosławny Teodozjusz oraz przedstawiciele innych wyznań. Wojewodowie Raczkiewicz, Beczkowicz i Józefski, Wicewojewoda Kirtiklis, szef gabinetu Premiera Paciorkowski, naczelnik wydziału Hołwko i inni. Gościom zagranicznym urządzone w czasie bankietu serdeczną owację. Wieczorem odbył się w sali miejskiej, urządzonej przez miasto raut.

Zmiany w szkolnictwie.

MIANOWANIE INSPEKTORÓW SZKOLNYCH.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 27 sierpnia 1929 r. Nr. II. 20.165 z 1929 r. zamianował z dniem 1 września 1929 r. p. Juliana Becka, referendarza Kuratoriumu O. S. L. zastępcą inspektora szkolnego w Jarosławiu, oraz rozporządzeniem z 26 sierpnia 1929 r. Nr. II. 18.195 z 1929 r. p. Tadeusza Pachorka, nauczyciela 7 kl. publ. szk. powsz. im. St. Konarskiego we Lwowie, Inspektorem szkolnym w Przemyślanach.

PRZENIESIENIA W SZKOLNICTWIE Powszechnem.

Rada Szkolna Powiatowa w Rawie Ruskiej, rozporządzeniami z 29 sierpnia 1929 r. Nr. I. 2.064, 2.162, 2.227, 2.267, 2.368, 2.366, 2.370, 2.371 i 2.389 z 1929 r. przeniosła z dniem 1 września 1929 r. p. Teofila Tarnawskiego, nauczyciela 1-kl. publ. szkoły powsz. w Domaszowie, do 1-kl. publ. szk. powsz. w Kamionce Dąbrówce; p. Marię Janeczko, nauczycielkę 2-kl. publ. szk. powsz. w Monasterku, do 6-kl. publ. szk. powsz. w Chlewcza-nach; p. Marię Gródecką, nauczycielkę 1-kl. publ. szk. powsz. w Borkach, do 2-kl. publ. szk. powsz. w Ulicku Mazury; p. Tadeusza Czarnieckiego, nauczyciela publ. szk. powsz. w Hucie Lubyckiej, do 2-kl. publ. szk. powsz. w Hrebennem; p. Czesławę Rycerzównę, nauczycielkę przydzieloną do publ. szk. powsz. w Kamionce Starej wsi, do 2-kl. publ. szk. powsz. w Monasterku; p. Michała Kwaśnickiego, nauczyciela 7-kl. publ. szk. powsz. w Rawie Ruskiej, do 1-kl. publ. szk. powsz. w Hucie Lubyckiej; p. Aleksandra Stechera, nauczyciela 4-kl. publ. szk. powsz. w Karowie, do 2-kl. publ. szk. powsz. w Radrużu; p. Eleonorę Michalewską, nauczycielkę 7-kl. publ. szk. powsz. w Niemirowie, nauczycielką 4-kl. publ. szk. powsz. w Karowie oraz p. Kamila Manika, nauczyciela 1-kl. publ. szk. powsz. w Wulce Wierzbickiej, do 7-kl. publ. szk. powsz. męskiej w Rawie Ruskiej.

Proces o zajścia w Opolu.

Opole, 10 października. (PAT.) Rozprawa dzisiejsza rozpoczęła się przesłuchaniem świadków ze Śląska Opolskiego. Świadek Długosz ze Stefanowicz zeznaje, że został napadnięty w drodze do dworca i uderzony w twarz, dopiero na krzyk, że jest Niemcem, przestano go maltretować.

Jako drugi świadek występuje Niemiec Langer, członek organizacji pokrewnej Stahlhelmowi i zeznaje, że na ulicy Krakowskiej widział gromadę młodych ludzi, którzy szybko posuwali się w kierunku dworca. Świadek stwierdza, że na ulicach był większy hałas, niż to zwykle ma miejsce. Widział większą ilość łasek poruszających się w powietrzu, zwłaszcza wtedy, gdy nadchodziła grupa artystów polskich. Widział, jak zepchnięto jednego z artystów polskich ze schodów w tunelu dworca i skopano go nogami.

Następny świadek Somsala, Niemiec, stwierdza, że słyszał na ulicy Krakowskiej okrzyki »nieder mit Polen« i widział, jak jeden z artystów upadł, potrącony na ziemię.

Świadkowie Szymaniak, Gagas,

Grudzis i Linkiert, pracownicy »Nowin Codziennych« w Opolu stwierdzili, że słyszeli przed dworcem, jak oskarżony Kämpner mówił, że w tunelu dworca popchnął jednego z artystów tak silnie, że spadł ze schodów.

Komisarz policji kryminalnej Rudek z Gliwic, w którego rękach spoczywało śledztwo w sprawie wypadków opolskich stwierdza, że przesłuchanie oskarżonych odbywało się bez żadnej presji i wśród spokojnej atmosfery, zarzuty przeto obrony, jako zeznania te były wymuszone są nieprawdziwe.

Świadek Rust zeznaje, że oskarżeni, po przedstawieniu udali się do gospody skąd następnie grupami, po 8 do 10 osób skierowali się w szybkim tempie do dworca, celem pobicia artystów.

Rozprawa miała miejsce przebieg stosunkowo spokojniejszy, niż poprzedniego dnia.

Na wniosek zastępcy poszkodowanych adwokata Simona, sąd postanowił przesłuchać ponownie niektórych poszkodowanych artystów polskich.

Mac Donald wraca do Europy.

Wizyta Hoovera w Anglii?

Wiedeń, 10 października. (PAT.) Dzienniki donoszą z Waszyngtonu, iż Mac Donald odjechał wczoraj przez Filadelfję do N. Jorku, skąd powróci do Europy. Wczoraj wieczorem odbył się na cześć gościa angielskiego bankiet w apartamentach sekretarza stanu Stimsona. Podczas bankietu wygłoszo-

no przemówienie pożegnalne na cześć Mac Donald'a oraz omawiano szereg aktualnych kwestji.

Słychać, że prezydent Stanów Zjednoczonych Hoover, w ciągu roku 1930, ma odbyć podróż do Anglii, aby rewizytować Mac Donald'a.

Wyjaśnienie deputowanego Reynauda

w sprawie znanych rewelacji niemieckich.

Paryż, 10 października. (PAT.) Deputowany Paul Reynaud, który wczoraj powrócił do Paryża z podróży do Meksyku, przyjął korespondenta P. A. T., udzielając mu wyjaśnień w sprawie rewelacji o rzekomych jego pertraktacjach ze środowiskami nacjonalistycznymi niemieckimi.

„Rzekome moje rokowania sprostowadają się do zwykłej podróży informacyjnej, którą odbyłem do Berlina w kwietniu. Proszę mi wierzyć, mówił Reynaud, że podróż moja do Berlina warta była tego.

Niemcy mają podwójne oblicze: z jednej strony oficjalnie Niemcy o na-

strojach pacyfistycznych, z drugiej fanatyczna mniejszość nacjonalistyczna, w ręce której wyjątkowe okoliczności mogą oddać władzę. Celem osobistego przekonania się o możliwości tego niebezpieczeństwa, poznać chciałem Niemcy. Wobec tego przeprowadziłem szereg rozmów z przedstawicielami wszystkich stronnictw politycznych, zaczynając od skrajnej lewicy a kończąc na skrajnej prawicy. W wyobraźni różnych ludzi rozmowy te miały charakter ściśle prywatny, przybrały formę tajnych rokowań, w toku których miałem poczynić różne propozycje.

Cała sprawa miała przebieg następujący: Gdy rozmówcy moi poruszyli kwestję polskie, oświadczyłem im, że jeżeli wypowiadają się za aljensem z Francją, to winni żądać, abyśmy byli lojalnymi aliantami, czego najlepszym dowodem będzie lojalność nasza wobec naszej sojuszniczki, Polski. Dodałem też — że gdyby nacjonaści niemieccy zaprzestali swojej gwałtownej kampanji przeciwko Polsce łącznie z żądaniem rewizji traktatów, atmosfera międzynarodowa znacznie by się wyjaśniła, umożliwiając wspólne rozpatrzenie możliwości zaradzenia pewnym niepożądanym konsekwencjom wojny pod względem gospodarczym. Od wprowadzenia na przykład niektórych ulepszeń w funkcjonowaniu pociągów transytowych przez korytarz gdański, daleko do zwrócenia tego korytarza Niemcom. Powtarzam, że nie było i nie mogło nigdy być mowy o tem. Mogę wreszcie powołać się na świadectwo samego Reehberga, który w liście, ogłoszonym w dzienniku »L'Avenir« oświadcza wyraźnie, że w czasie moich rozmów berlińskich zachowałem lojalność w stosunku do Polski“.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, 11 października. Na giełdzie pieniężnej kursa utrzymane, tendencja utrzymana, usposobienie spokojne.

Na giełdzie zbożowej ceny niezmiennione, tendencja utrzymana, usposobienie spokojne.

MICHAŁ ROLLE.

Pistolet do zabicia grzechu śmiertelnego — smutku. *)

W ciągu lat ubiegłych wydał Makuszyński kilka tomów »listów«. Wywołały one w swoim czasie zachwyt niebywały, popularyzując nazwisko autora w najszerszych kręgach.

Kochany pan Kornel, w którego oczach ta się zawsze chochlik, gotów każdej chwili wystąpić z konceptem, rozmieszczać nawet najzawziętszego śledziennika, nie zmienił się ani na jotę. Przybywało mu lat, a z niemi sławy i rozgłosu, ubywało włosów nad wydatnym czołem, humor pozostał ten sam, a wraz z humorem żyła wyśmiewania wszystkiego i wszystkich. Śmiech jego jednak nie rani i nie boli. Śmieje się autor, a wraz z autorem całe otoczenie, nawet ci, którym w danej chwili sadła zalewa za siódmą skórę. Bo Makuszyński nie gryzie. On pragnie tylko w formie mistrzowskiej, lekkiej i barwnej, zaprawionej humorem satyry, przypomnieć tu i ówdzie, że nie wszystko płynie właściwym korytem, że należałoby zmienić gruntownie lub na nowe, ożywcze pchnąć szlaki to i owo, że istnieją zaniedbania, które wołają o pomstę do nieba.

Rozmaite są sposoby tego rodzaju obywatelskiej akcji. Jeden apostoł moralizuje i — powiedzmy otwarcie — nudzi; drugi — rozśmiesza i zdobywa tysiące czytelników, wśród których trafi się i taki, który odczuje przez wodnią myśl dzwoniącego w oryginal-

nej — przyznajemy — formie na alarm. Czyja metoda jest lepsza — co do tego nie ma dyskusji. Wszelka polemika tu zbyteczna.

Oto zasadnicza podstawa »Listów Zebranych« z trzech dawniejszych tomów, listów, uznanych przez Makuszyńskiego za najgodniejsze przedruk.

Na sąd poważnego bardzo krytyka, iż przestarzały się one, tracąc z biegiem lat na specjalnej smakowitości, pozwolę sobie nie zgodzić się. Czytamy je z równem zajęciem i rozweseleniem dzisiaj, jak to czyniliśmy ongi, gdy po raz pierwszy znalazły się na szpaltach pism.

W tych »listach« jest wszystko. I doskonała obserwacja śmieszności ludzkich, i talent malarskiego przedstawiania rzeczy widzianych, pełnie i plastycznie, choć częstokroć autor użył do wydobycia pożądanego efektu za ledwie kilku pociągnięć swego literackiego pendzla. Zabawę się w udawanie uczonego psychologa, by wnet wleźć w skórę wesółka, ba nawet klasycznego reportera. Kpiarzowi zabłyśnie lza w oku, a połapawszy się na tym sentymentalizmie, szybko ją ociera rękawem i śmieje się dalej tym śmiechem zdrowym, który i jego utrzymuje w tężyznie ciała i ducha, i innym zdrowia przysparza.

Ludzka pochłaniają więc jego

»listy« i czekają z niecierpliwością ukazania się nowej ich serji, a płowłosa Zosia ujrawszy p. Kornela na Targach Wschodnich, zacerwienię się po same białka ślicznych oczu i szepnie do ucha swej towarzyszyce tym szepciem, co to go słychać w promieniu pięciu kroków: »Ach, Janko... Makuszyński!«

Makuszyński włóczy się po wszystkich kątach staruszeki Europy. Na Capri miło »podumać na ruinach Tyberjusza, tembardziej, że to taniej kosztuje, a masło z tą samą wprawą fałszują na Capri, co i w Zakopanem«.

»Morze na Lido nie wygląda wcale na morze; jest to raczej giełda, Izba adwokacka, premjera w lwowskim teatrze, corso na Nalewkach, five o'clock u pani doktorowej w Drohobyczu, aż się zdumiewa wielkie morze, marszczy się srogo, potem wreszcie ryknie wielkim głosem i pada namiętnie na bujne łono jednej mecenasowej«. Księżyc zasię wyśmienicie grywa odpowiedzialne rolę na przedstawieniach (pod gołem niebem) w mieście Rómea i Julji. A w Nicei są wstrętne celniki, plaża i wysokopjenni Anglicy, w Paryżu jest Grand-Guignol (z tego teatru wyszedłby Edyp z rumieńcem wstydu, że zdziałał tak niewinne rzeczy, powiesiłby się Neron na latarni ulicy Chaptal«).

W Sopocie — nie pytajcie, kogo tam ujrzał Makuszyński. Przeczytajcie list z Sopot, a wróćcie doń sto razy, ilekroć smutek zagości do waszego serca. W Zakopanem to samo, jeno z przyprawą dancingowo-taternicką, w Karłowych Varach, Szprudel, grzechni kupcy, kryształy czeskie etc.

W Gdańsku — wiecie sami, jak

było do niedawna a jak jest dzisiaj. Tutaj wyjątkowo pamiętać należy o dacie »listu« Makuszyńskiego, by nie wyrobić sobie fałszywego obrazu o właściwym stanie rzeczy.

Są jednak karty w tych »Listach Zebranych«, które winny się znaleźć corychleń w wypisach dla młodzieży szkolnej, o ile już tam nie tkwią dzisiaj. Takim opis odwiedzin w »Harendzie« u znakomitego poety, ś. p. Jana Kasprowicza, to przecież perła pierwszej klasy. Nietylko panna Zosia czy Salcia, ale nawet i autor niniejszej notatki uściskałby za ten »list« p. Kornela z tużni razy, gdyby go miał w tej chwili pod ręką. Czy byłaby to dla Makuszyńskiego rokosz równie »pierwszej klasy«, nie zaręczę.

Makuszyński kocha Lwów. O tem uczucie wiedzą Lwowianie bardzo dobrze i otaczają swego Kornelka tem większym sentymentem.

Chlubią się nim, bo wśród nas zdobywał ostrogi literackie, bo z nad brzegów Pełtwi piął się na Parnas, na którym tyle zaszczytne przyznano mu miejsce. Poznań za poparcie, udzielone Wystawie Powszechnej obdarza pono Makuszyńskiego dożywotnią honorową pensją. Lwów dał mu serce. I to coś warte! Dał za śliczny, rzewny »list« ze Lwowa; dał za wszystko, co pan Kornel, chadzający sobie po ziemiach polskich w laurze i chwale, dla tego Lwowa uczynił.

Z nas nawet on śmiać się długo nie może, bo zaraz głupia i niepotrzebna lza włoży mu w oko.

Dlaczego tak się dzieje — Bóg wie — dzieć racy.

*) Kornel Makuszyński: »Listy Zebrane«. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1929.

Na fali dnia.

Lwowska Sahara.

Zawsze mówiłem słusznie, że Lwów ma coś wspólnego z Saharą, z okolicami świata wybitnie piaszczystymi.

Przecież istnieje w naszym mieście »Piaszkowa Góra«, istnieje ulica Piaszkowa, a — wedle badań prehistorycznych — pierwotnym typem obywatela lwowskiego, był t. zw. »piaskarz«.

Dzisiaj tych piaskarzy już nie widać (ileż dawnych tradycji zamario w Lwowie od wojny!), ale starsi mieszkańcy miasta pamiętają doskonale ostatnie nikiące ich okazy.

Było to tak: Spałeś np. smacznie po obiedzie, gdy nagle budziły cię nieludzkie piski i wrzaski ulicznych pauprów. Wyglądasz przez okno: Przez ulicę jedzie wóz lub wózek, ciągnięty przez napół zdechłą szkapę. Wóz pełen jest ślicznego, czystego, srebrzystego piasku. Obok wozu kroczy, z wielkim batem w dłoni, »piaskarz«, i krzyczy głośno w lwowskim, przeciągłym dialekcie: »piasek, świeży piasek!«

Gromady uliczników krążą koło niego, jak chmura much końskich: przedrzeźniają się mu, naśladowaj intonację jego głosu. Klóją go docwipami, żartami, niecenzuralnymi wierszykami, zastosowanymi do jego zawodu i do piasku w ogóle.

»Piaskarz« irytuje się, ale odcina się jeszcze soczyściej, jeszcze lepiej po lwowsku. Chłopcom dogadza to znakomicie, bo przecież wogóle dokuczają piaskarzowi tylko dlatego, aby wywołać jego replikę i nasycić uszy jego plastycznym domorosłym słownikiem. I tak w kółko!...

Jechał piaskarz z swym wózkiem, jeździł tak przez lata całe i dziesiątki lat. Zwykle popołudniową godziną, w różnych porach roku. Otwierały się przychylnie okna, paniusie i służące wychodziły z bram i kupowały śliczny srebrzysty piasek, to do szorowania podłóg, to dla pieska, to dla kanarka. Bielutki, syplki piasek lwowski z »Piaszkowej Góry«, którą też nasi piaskarze nadwierzili nie na żarty.

Dzisiaj nie widuję już szlachetnego typu lwowskiego piaskarza z Łyczakowa. Bo na Łyczakowie była ich ojczyzna i całe ich rody odwieczne. Czyżby wymarli, albo — porobiwszy interesy na wojnie — stali się »burżujami«? Nie przypuszczam tej drugiej ewentualności. Bo piaskarz lwowski był dawniej zawsze trochę idealistą.

*

Piaskarz znikł, piasek dla kanarka i dla pieska kradnie się dzisiaj dyskretnie z pierwszej lepszej »budowy«, ale »piaszczystość« Lwowa pozostała widocznie w jego naturze, skoro pod czarodziejską ręką impresarjów potrafił się teraz zmienić w prawdziwą Saharę.

W Saharę, a równocześnie w kalifornijską kopalnię. Bo albo jest rozkopany do wnętrza ziemi, i wtedy wpadamy w dół, albo pokryty tak grubą warstwą piasku, że niespodzianie grzęźniemy w nim po kolana, albo — jak mówił Ksenofont — po pępek.

Dziwić się niema czemu. Wolno różnym cudzoziemskim inżynierom myśleć o nawodnieniu Sahary, to wolno naszym inżynierom myśleć o przemienieniu chodników lwowskich na jakiś czas w Saharę.

A te wydmy i lawice piaszczyste mają też swój urok; raz się zdaje człowiekowi, że jest nad morzem, to znowu, że z Ossendowskim poluje na żyrafy. I tylko jak fatamorgana jawi się czasem przed rozgorączkowanymi oczyma i pełnymi piasku butami — obraz uporządkowanego, gładkiego, wybrukowanego Lwowa...

Czy tylko nie za gwałtownie robi się we Lwowie tę Saharę? Czyby tak nie można rozdzielić tego inaczej, rozplanować inaczej? Bo czasem to się nie można dostać np. do własnego domu. Ani tędy, ani tamtędy.

I rób tu jeszcze Europejzyku-Lwówianinie w takich warunkach lekcję chodzenia po ulicy...

Jun.

Rozwój spożycia w Polsce.

Spożycie jest ostateczną przyczyną i zamknięciem całego procesu ekonomicznego; to też znaczenie jego w gospodarstwie narodowym państw współczesnych wzrasta coraz bardziej. Podobnie zagadnienie spożycia w Polsce współczesnej jest jednym z najważniejszych problemów gospodarczych, od którego rozwiązania uzależniony jest rozwój całego życia gospodarczego kraju.

Wyniki swych sumiennych badań nad rozwojem spożycia w Polsce umieścił p. A. Repecko w ostatnim numerze „Przemysłu i Handlu“ (oficjalnego tygodnika Ministerstwa Przemysłu i Handlu). Przedewszystkiem stwierdza autor, że spożycie na głowę ludności poszczególnych produktów rolnych i przemysłowych w Polsce wykazuje w okresie 1921-1928 stały rozwój.

Spożycie ważniejszych zbóż chlebowych na głowę ludności waha się w poszczególnych latach zależnie od urodzaju. W porównaniu do państw zachodnio-europejskich i skandynawskich pod względem spożycia pszenicy zajmujemy ostatnie miejsce, natomiast spożycie żyta na głowę ludności w Polsce (145,8 kg.) jest wyższe od spożycia żyta na głowę ludności w przytoczonych państwach.

W odniesieniu do artykułów spożywczych, sprawdzanych wyłącznie z zagranicy tj. ryżu, kawy, kakao i tytoniu, spożycie tych artykułów w okresie omawianym wykazuje stały i systematyczny wzrost. Spożycie cukru zwiększyło się prawie czterokrotnie. Z 4,7 kg. na głowę ludności (w 1921 r.) podniosło się do 16 kg. (w 1928 r.). Spożycie tytoniu w tymże okresie lat zwiększyło się z 391 g. na głowę ludności do 653 g. W dziale surowców, półfabrykatów i wytworów spożycie poszczególnych artykułów, z wyjątkiem ropy naftowej i cynku, wykazuje stały wzrost.

W porównaniu jednak do przeciętnych norm spożycia kulturalnych państw europejskich, liczby spożycia

na głowę ludności w Polsce, nawet z ostatnich dwóch lat, są znacznie niższe. Badając kolejne spożycie na głowę ludności Polski artykułów kolonialnych ze spożyciem na głowę ludności w innych państwach, widzimy przedewszystkiem, że w odniesieniu do ryżu norma polska (2,781 kg.) jest niższa od normy niemieckiej (4,08 kg.), czesko-słowackiej, francuskiej i holenderskiej (14,45 kg.), natomiast przewyższa normę angielską, szwedzką, duńską i norweską, z czego można wyciągnąć wniosek, że spożycie ryżu w Polsce jest na poziomie przeciętnego spożycia europejskiego. To samo da się powiedzieć w odniesieniu do herbaty, gdyż norma polska jest niższa tylko od angielskiej, duńskiej i holenderskiej, normom zaś pozostałych państw dorównywa, względnie nawet je przewyższa.

Znacznie gorzej przedstawia się spożycie kawy i kakao. Norma polska dla kawy (0,234 kg.) jest niższa 31 razy od najwyższej normy spożycia kawy tj. od normy duńskiej i znacznie ustępuje normom spożycia kawy pozostałych państw. Tak samo mniej więcej kształtuje się spożycie kakao. Lepiej natomiast przedstawia się spożycie cukru i tytoniu. Liczba spożycia cukru w Polsce na głowę ludności, wynosząca 14,44 kg. jest wyższa od spożycia czesko-słowackiego i trzy razy niższa od najwyższego spożycia holenderskiego. Spożycie tytoniu w Polsce (0,597 kg. na głowę) jest przeciętnie od dwa do sześć razy niższe od spożycia państw środkowo lub zachodnio-europejskich.

Co do surowców, to polskie normy spożycia dla węgla, żelaza, kauczuku i bawełny odbiegają znacznie od norm przeciętnego spożycia tychże artykułów w państwach zachodnio-europejskich. Mimo wszystko pozostaje faktem, że w okresie lat 1921 do 1928 zaznaczył się w Polsce stopniowy wzrost spożycia zarówno artykułów pochodzenia krajowego jak i zagranicznego. A.

List z Przemyśla.

O miedzę graniczną...

(Korespondencja własna „Gazety Lwowskiej“).

Przemyśl, w październiku 1929,

Na wstępie rozprawy przeciw Adamowi Żurowskiemu, odczytano akt oskarżenia, (który już w streszczeniu podaliśmy). Następnie przystąpił Sąd do przesłuchania osk. Żurowskiego.

Oskarżony Adam Żurowski, syn Wiktora, właściciela Posady Nowomiejskiej, lat 25, absolwent gimn. i kursów agronomicznych, do winy się nie poczuwa. Strzelał wprawdzie, ale kula, która ugodziła śmiertelnie śp. Franciszka Tabisza, nie pochodziła z jego strzelby. Przebieg zajęcia przedstawia następująco: krytycznego dnia (27 października 1927) udał się w towarzystwie leśnego Michnicza na ową nieszczęsną miedzę, chcąc osobiście dopilnować zorania jej. Kiedy rozpoczęto orkę, Tabisz poczęł go lżyć i wyzywać i groźną postawą zmusili służbę do ustąpienia. Wobec tego zrezygnował z dalszej orki i powrócił do domu. Popołudniu wybrał się po raz wtóry w pole, również w towarzystwie Michnicza. Osk. Żurowski uzbrojony był wówczas w strzelbę, t. zw. „Dryling“, Michnicz zaś w „pojednękę“ (na śrut). Kiedy służba rozpoczęła orać wszczęli Tabisz znowu awanturę, przyczem rzucili się na Michnicza, przewrócili go na ziemię i usiłowali mu wyrwać strzelbę. Wówczas Żurowski wystrzelił z „Drylinga“ trzykrotnie. („Dryling“ — jest to strzelba o trzech łufach, z których jedną ładuje się kulą ołowianą, drugą śrutem, trzecią zaś rakietą). Strzelał, jak twierdzi — na ostrach. Po oddaniu strzałów począł

uciekać w kierunku dworu, za nim zaś podążył Michnicz, którego w międzyczasie Tabisz puścił. Dopiero po przybyciu do domu i opatrzeniu Michnicza, który był ranny, dowiedział się, że jeden z Tabiszów nie żyje. Uważa, że śp. Franciszek Tabisz padł nie od jego kuli, a od kuli, wystrzelonej z rewolweru, który jego zdaniem jeden z Tabiszów posiadał i który przypadkowo wypalił. Powtarza, że do winy się nie poczuwa.

Po przesłuchaniu oskarżonego przez przewodniczącego rozprawy, zadaje mu znawca neurolog dr. Demianowski ze Lwowa szereg pytań, zmierzających do zorientowania się o stanie umysłowym oskarżonego. Jak z odpowiedzi oskarżonego wynika nie odpowiada jego inteligencja odbytych studjom, nie umie on zdefiniować rzeczy najprostszych, nie ma definicji koła, kwadratu, nie potrafi rozróżnić omyłki od kłamstwa i t. p.

W dalszym ciągu rozprawy przesłuchano cały szereg świadków zajęcia, jak np. Zahaczeckiego, Agatę Tabisz (matkę zabitego), Władysława Tabisza, Dolhina i in. Wszyscy oni zgodnie zeznali, że śp. Franciszek Tabisz padł od pierwszej kuli Żurowskiego.

Zeznania rodziców oskarżonego nie wniosły nic nowego do rozprawy.

Znawcy lekarze (neurologi), którzy mieli badać stan psychiczny oskarżonego orzekli, że oskarżony jest zupełnie zdrow na umyśle i że nie znaleźli u niego żadnych zmian chorobowych, któreby wykluczyły jego

odpowiedzialność za czyny po myśli paragr. 2-go kodeksu karnego. Jednakowoż zauważyli znawcy u oskarżonego t. zw. „debilitas“ t. j. niedorozwój umysłowy, brak szybkiej orientacji; znawcy nie byli w stanie stwierdzić, czy oskarżony Żurowski w chwili popełnienia czynu posiadał pełną świadomość skutków czynu.

Po odczycaniu zeznań kilku świadków, którzy z powodu wyjazdu na roboty do Francji nie stanęli do rozprawy osobiście, zamknął przewodniczący sso. Podlaski postępowanie dowodowe, poczem przemawiali kolejno: prokurator dr. Prohaska, zast. powoda cyw. dr. Leib Landau i obrońca poseł dr. Pieracki.

Wygłoszone ze swadą oskarżenie dra Prohaski poparł w znakomitem przemówieniu dr. L. Landau. Przeciwstawił się im obu p. dr. Pieracki, który w dwugodzinnem przemówieniu zbijał świetnie podniesione przeciw oskarżonemu zarzuty.

Po przemówieniach stron udał się trybunał na naradę, poczem Przewodniczący ogłosił wyrok uwalniający oskarżonego. T.

Lot południowo-zachodniej Polski.

W ubiegłą niedzielę odbył się wielki „Lot Południowo-Zachodniej Polski“ zorganizowany przez Aeroklub Akademicki w Krakowie.

Do zawodów, które były pierwszą tego rodzaju lotniczą imprezą międzyklubową w Polsce, stanęło 18 samolotów, będących własnością zarówno aeroklubów jak i prywatnych osób, Zawody składały się: z próby szybkości na dystansie Kraków — Częstochowa — Katowice — Kraków przeszło 310 kilometr., z lotu na wysokość, oraz z próby lądowania na punkt oznaczony. Start i meta zawodów o szybkość były wyznaczone w Krakowie.

Pierwszą nagrodę zdobył por. Zwirko z Aeroklubu Akademickiego w Warszawie na słynnej awionetce R. W. D. 2 zanej ze swego lotu okrężnego nad Europą. Drugie miejsce zajął p. Skórzewski A. A. W. na awionetce angielskiej „Moth“, trzecie wreszcie zdobyli bracia Działowscy (Aer. Akad. Kraków) na awionetce własnej konstrukcji.

Puhar Związku Aeroklubów Akademickich przeznaczony dla klubu, którego członkowie zajmą najlepszą lokatę w zawodach, zdobył Aeroklub Akademicki Warszawski.

POWRÓT P. PREZYDENTA.

Warszawa, 10 października. (PAT.). Dziś o godz. 23.50, pociągiem specjalnym powrócił do Warszawy P. Prezydent Rzeczypospolitej w towarzystwie szefa kancelarii cywilnej Lisiewiczza oraz adiutantów przybocznych majora Jurgielewicza i kapitana Szeszyńskiego.

WYGRANA 400.000 ZŁ.

Warszawa, 11 października. (AW). »Przegląd Wycza.« zamieszcza wiadomość, że wygrana w ostatnim dniu ciągnięcia Loterii Państw. premja w wysokości 405.000 zł. znajduje się w posiadaniu 4-ch drobnych handlarzy zamieszkujących poza obrębem Warszawy.

WITOS PREZESEM »PIASTA«.

Warszawa, 11 października. Dnia 10 bm. odbyło się posiedzenie prezydium zarządu Piasta oraz prezydium organizacji w kraju. Omawiano sytuację polityczną oraz plan działania pozostający w związku z tą sytuacją. Poseł Witos oświadczył, że przyjmuje wybór na prezesa klubu. Jak wiadomo, na posiedzeniu Piasta w dniu 1 października dokonano wyboru prezydium, jednakże wówczas pos. Witos zastrzegł sobie czas do namysłu.

